

Nota van Beantwoording Startdocument

Aanpak Leefomgevingstoets Omgevingsvisie Zuid-Holland
voor de plan-m.e.r.-procedure voor de Omgevingsvisie
Zuid-Holland

30 oktober 2018

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Achtergrond.....	3
1.2	Procedure.....	3
1.3	Aard en aantal.....	3
1.4	Wijze van beantwoording.....	3
1.5	Besluitvorming.....	4
2	Beantwoording reacties bestuursorganen	5
2.1	Gemeente Maassluis.....	5
2.2	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.....	5
2.3	Gemeente Den Haag.....	5
2.4	Gemeente Bodegraven-Reeuwijk.....	7
2.5	Gemeente Schiedam.....	9
2.6	Hoogheemraadschap Delfland.....	10
2.7	Waterschap Hollandse Delta.....	11
3	Beantwoording reacties overige instanties.....	12
3.1	Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland.....	12
3.2	Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ (Zuid-Hollandse GGD-en).....	15
3.3	Luchtwachters.....	16
3.4	De Veiligheidsregio's Haaglanden, Hollands-Midden, Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid.....	19
4	Bijlage 1 - samenvatting zienswijze	22

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

De provincie Zuid-Holland werkt aan de vernieuwing van haar Omgevingsbeleid. De Omgevingsvisie beschrijft hoe de Zuid-Hollandse leefomgeving zich op de langere termijn ontwikkelt en wat de provincie daarop hoofdlijnen aan wil doen. De Omgevingsvisie is het instrument om samenhang in beleid voor de leefomgeving te brengen. Als eerste stap in het aanbrengen van samenhang in het omgevingsbeleid, voegt de provincie het beleid uit alle provinciale plannen en beleidsnota's samen in de Omgevingsvisie. Het gaat nadrukkelijk om het beleidsneutraal¹ samenvoegen van bestaand beleid, er wordt nog geen nieuw beleid opgenomen. Het samengevoegde beleid vormt daarna het vertrekpunt voor aanpassingen en aanvullingen van beleid in de toekomst.

1.2 Procedure

Voor de vaststelling van de provinciale Omgevingsvisie is wettelijk verplicht om milieu-informatie in beeld te brengen voor belanghebbenden en om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming. Om dit te borgen is de m.e.r.-procedure doorlopen. Het resultaat daarvan is het digitale iReport van de Leefomgevingstoets. Deze Leefomgevingstoets is opgesteld conform de vereisten van een Milieueffectrapport en heeft ook de status van een Milieueffectrapport in het kader van de Wet Milieubeheer.

Voor de start van de m.e.r.-procedure is het startdocument "Aanpak Leefomgevingstoets Omgevingsvisie Zuid-Holland voor de plan-m.e.r.-procedure voor de Omgevingsvisie Zuid-Holland" opgesteld. Het startdocument heeft zes weken ter inzage gelegen. Van 20 juli tot en met 30 augustus heeft een ieder kunnen reageren door zienswijzen in te dienen. Daarnaast zijn betrokken bestuursorganen en instanties geraadpleegd voor advies over de reikwijdte en aanpak van de milieubeoordeling voor de Leefomgevingstoets. De voorliggende Nota van Beantwoording geeft een overzicht van de binnengekomen zienswijzen en de reactie van het bevoegd gezag daarop.

1.3 Aard en aantal

De provincie Zuid-Holland heeft in totaal elf zienswijzen ontvangen. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de indieners. De zienswijzen gaan onder meer in op het beleidsneutrale karakter van de Omgevingsvisie en vragen om een verdere detaillering van het beoordelingskader.

1.4 Wijze van beantwoording

De elf zienswijzen zijn samengevat en van een reactie voorzien. De zienswijzen zijn elk samengevat in deelzienswijzen welke vervolgens zijn beantwoord. Hierbij is zoveel mogelijk aangegeven op welke manier de inbreng is verwerkt in de Leefomgevingstoets.

1.5 Wijzigingen ten opzichte van Startdocument

In het startdocument is uitgegaan van een 'beleidsneutrale' Omgevingsvisie inclusief een aantal beleidsverrijkingen.

- Rijke groenblauwe leefomgeving;
- Juiste kantoor op de juiste plek;
- Verstedelijking en wonen.

De vaststellingsprocedures van het beleidsneutrale deel en de beleidsverrijkingen zullen separaat verlopen. Deze Leefomgevingstoets brengt de milieueffecten voor zowel het beleidsneutrale deel als de drie genoemde beleidsverrijkingen in beeld.

Gedurende de zienswijzeperiode van de beleidsverrijkingen is het ook mogelijk om een reactie te geven op de Leefomgevingstoets.

¹ De term beleidsneutraal betekent dat het bestaande beleid niet wordt aangepast en inhoudelijk niet wijzigt. Het huidige beleid wordt opnieuw vastgesteld in de Omgevingsvisie.

1.6 Besluitvorming

De Nota van Beantwoording van het Startdocument² wordt samen met de Leefomgevingstoets (het Milieueffectrapport) en de ontwerp Omgevingsvisie zes weken ter inzage gelegd. Vervolgens kan een ieder reageren op de ontwerp Omgevingsvisie en de Leefomgevingstoets.

² Als het bevoegd gezag zelf de initiatiefnemer is, wat hier het geval is, is het Advies Reikwijdte en Detailniveau volgens de Wet niet nodig. In dat geval is de enige eis dat de raadpleging heeft plaats gevonden voorafgaand aan het opstellen van het MER. (Artikel [art. 7.8](#) uitgebreide procedure voor m.e.r.-plichtige plannen).

2 Beantwoording reacties bestuursorganen

2.1 Gemeente Maassluis

Vraag : status startdocument

Dit startdocument is de voorbereiding op het bepalen van de reikwijdte en het detailniveau dat nodig is voor het op te stellen plan-MER. Echter, op pagina 8 van het startdocument staat dat op 13 juli jl. betrokken bestuursorganen en instanties zullen worden geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het MER.

Hoe moet dit document nu worden beschouwd? Als startdocument ter voorbereiding op de reikwijdte en het detailniveau of als nota reikwijdte en detailniveau zelf? En is de in het document opgenomen tijdsplanning nog actueel?

Antwoord

Het startdocument is het inhoudelijke deel waarmee wordt voldaan aan de kennisgeving van de start van de m.e.r.-procedure voor de op te stellen Leefomgevingstoets voor de Omgevingsvisie. Het uitbrengen van een Advies Reikwijdte en Detailniveau door het bevoegd gezag is een vrijwillige stap. In deze procedure is er voor gekozen om het bevoegd gezag geen Advies Reikwijdte en Detailniveau te vragen. De reacties op het startdocument zijn direct meegenomen bij het opstellen van de Leefomgevingstoets.

Vraag : ontbrekende onderdelen?

Pagina 7 bodem:

- Een beschouwing van saneringslocaties met eeuwig durende nazorg ontbreekt.
- Een beschouwing van niet gesaneerde bodemlocaties ontbreekt.

Pagina 7 gezondheid en leefbaarheid:

- De effecten van laagfrequent geluid ontbreken.

Antwoord

De leefomgevingstoets beschrijft leegomgevingskwaliteiten op hoofdlijnen, passend bij het abstractieniveau van de omgevingsvisie (strategisch beleid voor de lange termijn). Voor geluid wordt gekeken naar de mate van geluidhinder in Zuid-Holland. Daarbij wordt gekeken naar bronnen die van belang zijn (wegverkeer, railverkeer, vliegverkeer, scheepvaart, industrie, windturbines). Beschouwd wordt de geluidhinder ten gevolge van die bronnen algemene zin, binnen het gehele geluidsspectrum. Daar maakt ook laagfrequent geluid deel van uit.

2.2 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Vraag : dwarsverbanden

Op welke wijze worden dwarsverbanden tussen verschillende thema's/indicatoren beoordeeld? Advies is om in het Beoordelingskader ook te laten zien hoe deze dwarsverbanden beoordeeld zullen worden.

Antwoord

In de Leefomgevingstoets komen verschillende dwarsverbanden terug.

2.3 Gemeente Den Haag

Vraag : verstedelijkingsopgave

- Bereikbaarheid woon-werklocaties als indicator meenemen, want dit geeft inzicht in de mate waarin de verbondenheid van stad-platteland optimaal werkt.

Antwoord

Bereikbaarheid is in zijn algemeenheid meegenomen onder het thema mobiliteit, indicator bereikbaarheid weg, spoor, water en fiets. Waarbij is gekeken naar knelpunten capaciteiten herkomst en bestemming. Daarbij zijn ook woon-werk locaties betrokken. Als expliciete indicator komt dit in de Leefomgevingstoets niet terug.

Vraag: detailhandel

- Bestaande regels voor retailhandel sluiten niet meer goed aan op de transitie. Verdichting, herstructurering en transformatie zorgen voor toenemend, soms ook afnemend draagvlak en ontwikkelingsmogelijkheden voor de binnenstad en wijkcentra. Gemeente Den Haag verzoekt om meer ruimte voor nieuwe ontwikkelingen van detailhandel om de regels beter te laten aansluiten bij de stedelijke dynamiek.

Antwoord

Voor het abstractieniveau van de Leefomgevingstoets volstaan de gekozen indicatoren voor verstedelijking en voorzieningen.

Vraag: economische transitie

- Graag aandacht voor agglomeratiekracht en kenniseconomie. Deze aspecten zorgen ook voor nieuwe werkgelegenheid.

Antwoord

Deze onderwerpen zijn betrokken bij de beoordeling van de milieueffecten in de Leefomgevingstoets.

Vraag: ruimtelijke kwaliteit

- Verzoek tot expliciete aandacht in het plan-MER voor de kerntaken van de provincie; robuuste natuur, waterbeheer en cultureel erfgoed. Op dit moment is daar onvoldoende aandacht voor, want het lijkt erop dat deze kerntaken gezien worden als een afgeleide of gebruikt worden als voorbeeld van een opgave.

Antwoord

De Leefomgevingstoets geeft expliciet aandacht aan deze onderwerpen in de factsheets 'Ruimtelijke kwaliteit' en 'Bodem en Water' en de 'Passende Beoordeling'.

Vraag: programma Aanpak Stikstof (PAS)

- PAS lijkt in de huidige vorm niet meer houdbaar. De gemeente Den Haag ziet het plan-MER graag als een verkenning van alternatieve mogelijkheden voor de PAS (zonder PAS of met gewijzigde PAS).
- De gemeente Den Haag blijft graag in gesprek met de provincie over de PAS.

Antwoord

Graag gaan wij verder met u in gesprek op welke punten de PAS nu knelt en hoe we daar verder mee gaan. Voor het abstractieniveau en het doel waarmee de Leefomgevingstoets nu is uitgevoerd is het betrekken van alternatieven voor de PAS van een te groot detailniveau.

Vraag: Gezondheid en Leefomgeving

- Verzoek tot het concreet benoemen van de voorzieningen in de beoordeling van het aspect mogelijkheden tot bewegen en recreatie.

Antwoord

In de Leefomgevingstoets wordt aangegeven welke voorzieningen hier bedoeld zijn.

Vraag: Externe Veiligheid

- Verzoek om in het plan-MER rekening te houden met de beëindiging van gevaarlijk transport over de Utrechtse baan. Het gevaarlijk transport zorgt voor een belemmering bij de verdichtingsopgave.

Antwoord

In de Leefomgevingstoets is rekening gehouden met het verdwijnen van gevaarlijk transport over de Utrechtse baan en eventuele knelpunten die dit oplost.

Vraag: samenwerking

- In het startdocument ontbreekt de aanpak ten aanzien van de betrokkenheid van de samenwerkingspartijen, de organisatie van doorwerking en monitoring van de instrumenten van de Omgevingswet.

Antwoord

De organisatie van doorwerking en monitoring van de instrumenten van de Omgevingswet wordt in 2019 opgepakt en vorm gegeven. De wijze van samenwerking is onderdeel van de wijze waarop participatie wordt vormgegeven.

Vraag: beleidseffecten

- Het is onduidelijk of het plan-MER bij de beoordeling van de milieu,- dan wel omgevingseffecten uitgaat van de maximale mogelijkheden die de Omgevingsvisie biedt.
- Het voornemen om beleidsneutraliteit als uitgangspunt te nemen, leidt niet automatisch tot een Omgevingsvisie met alleen autonoom beleid wat niet nader hoeft te worden onderzocht. De in de Omgevingsvisie nagestreefde integraliteit en nadere prioritering zet een andere lens op het bestaande beleid dat tot nadere beschouwing noopt. De vaststelling van de provinciale Omgevingsvisie is een formeel moment van herbezinning waarin na moet worden gegaan wat met de kennis van nu de effecten van dat beleid zou zijn.

Antwoord

De Leefomgevingstoets biedt zicht op de huidige kwaliteit van de leefomgeving, de autonome situatie 2030 en de effecten van voorgenomen beleid. In de Leefomgevingstoets wordt aangegeven hoe milieueffecten worden meegenomen bij toekomstige beleidsontwikkeling.

Vraag : reikwijdte

Gemeente Den Haag raadt aan en verzoekt om het bestaande beleid in zijn volle omvang te betrekken in het plan-MER, zowel kwalitatief als waar mogelijk kwantitatief.

Antwoord

Het bestaande beleid is in volle omvang betrokken bij de Leefomgevingstoets.

Vraag : meedenken

Gemeente Den Haag biedt aan om mee te denken met de verfijning van de beoordelingscriteria, bijvoorbeeld ten aanzien van klimaatverandering.

Antwoord

Voor de beoordelingscriteria op het strategische niveau van deze Leefomgevingstoets voegt verdere verfijning weinig toe aan de uitkomsten. Wij maken echter graag gebruik van uw aanbod voor het verder vormgeven van indicatoren ten behoeve van de monitoring en de beleidsontwikkeling.

2.4 Gemeente Bodegraven-Reeuwijk

Vraag

In hoofdstuk 3 van de 'Aanpak' wordt stilgestaan bij de door de provincie Zuid-Holland bepaalde relevante thema's en bijbehorende indicatoren en beoordelingsaspecten. Getoetst wordt kennelijk het

effect van de samenvoeging van eerder genomen beleidsbeslissingen in één document (zie de kwalificatie 'beleidsneutrale samenvoeging'). Goed dat deze effecten nog eens getoetst worden, maar verwacht zou kunnen worden dat in een eerdere besluitvormingsprocedure ook al rekening is gehouden met onderlinge effecten van de beleidsbeslissingen. Centraal staat hierbij kennelijk de vraag, welke effecten de genomen beleidsbeslissingen tot 2030 teweeg (kunnen) brengen.

Antwoord

Ook bij een beleidsneutrale omzetting is sprake van een nieuw bestuurlijk besluit in de vorm van een Omgevingsvisie. De Leefomgevingstoets levert op basis van geactualiseerde milieugegevens een motivering voor het besluit over de Omgevingsvisie.

Vraag : reikwijdte

In zijn algemeenheid is de vraag gerechtvaardigd, hoe de effecten in beeld worden gebracht. Waar in m.e.r.-toetsen doorgaans verschillende situaties worden vergeleken en dus een beoordeling in de vorm van verschillende scenario's plaatsvindt, is onduidelijk hoe een beleidsneutrale samenvoeging van beleidsbeslissingen aan de hand van objectieve criteria beoordeeld wordt. Voorafgaand aan de nu plaatsvindende toets is immers niet bepaald, hoe de Ausgangssituatie is gedefinieerd en wanneer een ontwikkeling door een beleidsbeslissing als bijvoorbeeld significant negatief moet worden beoordeeld. Op basis van expert-judgement zou voor de afzonderlijke indicatoren toch vooraf moeten worden bepaald:

- of een ontwikkeling in haar omvang significant is (bijvoorbeeld in termen van neutrale ontwikkeling of een respectievelijk geringe, sterke of zeer sterke af- of toename) en
- of van deze ontwikkeling een negatieve of positieve trend uit gaat.

Antwoord

Een beleidsneutrale omzetting betekent niet dat de milieugevolgen van de nieuwe Omgevingsvisie milieuneutraal zullen zijn. Daarom is eerst een actuele Leefomgevingstoets gemaakt om de milieugevolgen van dit nieuwe plan vast te stellen uitgaande van de meest recente informatie.

Vraag: landbouw

Ten aanzien van het thema "Economische transitie" is het een goede zaak om de ontwikkeling van het areaal met biologische landbouw in kaart te brengen. Dit dient gerelateerd te worden aan het totaal aan areaal voor de landbouw. Tegelijkertijd zou een beeld daarover moeten ontstaan welke ruimtebehoefte met een levensvatbaar akkerbouwbedrijf, veehouderijbedrijf en sierteelt- of tuinbouwbedrijf gepaard gaat, alsmede wat dit betekent in relatie tot het aantal bedrijven etc. Het areaal intensieve landbouw lijkt daarentegen een minder relevant beoordelingsaspecten. Intensieve veehouderijen zoals pluimveebedrijven of varkenshouderijen zijn doorgaans minder ruimtevrager maar hebben door hun omvangrijke veestapel wel een groot effect op de leefomgeving. In dat verband lijkt de omvang van de veestapel een veel geschikter beoordelingsaspect, even als de ruimtelijke spreiding van dergelijke bedrijven.

Antwoord

Voor de Leefomgevingstoets is van verschillende informatiebronnen gebruik gemaakt waarbij de primaire indicator nu het areaal biologische landbouw is. Het ruimtebeslag zowel direct als indirect is wel relevant voor beleidsontwikkeling maar zal bij de Leefomgevingstoets nu maar een beperkte invloed hebben vanwege het gekozen strategisch niveau.

Vraag: natuur

Het beoordelingsaspect NNN wordt nu kwalitatief beoordeeld op grond van 'Wezenlijke kenmerken en waarden'. Gemeente Bodegraven-Reeuwijk ziet graag een kwantitatieve analyse. Denkbaar is bijvoorbeeld de inventarisatie van feitelijk conform de beleidsbeslissing ingerichte arealen van het NNN (in ha). Zij laten zien hoe ver de condities ontwikkeld/gevorderd zijn, die uiteindelijk ruimte moeten bieden aan de vestiging van kenmerkende planten- en diersoorten. Of deze zich daadwerkelijk vestigen kan door de toets niet worden bepaald, omdat hierbij naast regionale/provinciale factoren ook externe, gebiedsoverstijgende factoren een rol spelen (zie de mogelijke effecten van klimaatveranderingen).

Antwoord

Bij het opstellen van de Leefomgevingstoets is deze onderliggende informatie betrokken.

Vraag: recreatie

Met betrekking tot het thema 'Gezondheid en leefbaarheid' is het zeker zinvol de mogelijkheden tot recreatie en beweging in kaart te brengen. De vraag is echter gerechtvaardigd vanaf welke maat of omvang dergelijke voorzieningen als regionaal relevant worden beschouwd. Het lijkt zinvol dit (bijvoorbeeld met drempelgetallen) enigszins nader te concretiseren (in veel West-Europese landen wordt bij regionale discussies over regionale groenstructuren voor "vlakgroen" bijvoorbeeld een minimale omvang van 5 ha verondersteld).

Antwoord

De Leefomgevingstoets gaat niet in op de vraag vanaf welke maat voorzieningen regionaal relevant zijn, maar op de vraag hoe de kwantiteit, kwaliteit en bereikbaarheid van recreatieve voorzieningen in zijn algemeenheid binnen de provincie is.

Vraag: energietransitie

Hoe wordt de omvang van de hernieuwbare energiebronnen getoetst? Dit dient te gebeuren in relatie tot de energiebehoefte en het daarmee gepaard gaande (veronderstelde) ruimtebeslag.

Antwoord

Vanwege het abstractieniveau wordt de beperkte invloed van het ruimtebeslag in de Leefomgevingstoets niet zichtbaar.

2.5 Gemeente Schiedam

Vraag : reikwijdte

- Wordt het bestaand beleid ongewijzigd in leefomgevingstoets voor provinciale Omgevingsvisie opgenomen?
- Doet het beleidsneutraal samenvoegen van het beleid wel recht aan de beleidsontwikkeling die momenteel al plaatsvindt op diverse beleidsvelden?

Het kan niet anders dan dat de verstedelijkingsopgaven voor wonen, werken en mobiliteit, de klimaat(adaptatie)opgaven en de opgaven voor groenblauwe leefomgeving nu al hun effect zullen hebben in een leefomgevingstoets.

Antwoord

Zodra deze Omgevingsvisie is vastgesteld, kan worden bekeken op welke onderdelen – vanwege allerlei ontwikkelingen – er aanpassingen nodig zijn. De Leefomgevingstoets dient als basis voor toekomstige m.e.r.-procedures.

Vraag : sturingsfilosofie

Gemeente Schiedam vraagt aandacht voor de beleidsruimte die de Omgevingswet biedt aan gemeenten. Het principe van de Omgevingswet is immers 'lokaal, tenzij ...', waarbij de provincie zich beperkt tot bovenlokale onderwerpen.

Antwoord

De Leefomgevingstoets gaat niet direct in op dit principe. Bij de beleidsneutrale omzetting van het beleid is een motivering van het provinciaal belang aanwezig. Waarbij het principe 'decentraal, tenzij' al veel langer leidend is voor het provinciaal beleid.

Vraag : Noodzaak plan-m.e.r.-procedure bij ongewijzigd beleid?

Met de leefomgevingstoets start een plan-m.e.r.-procedure en u vraagt te reageren op de reikwijdte en detailniveau van het milieu-effect-rapport. U geeft zelf aan dat bestaande nota's beleidsneutraal worden overgezet naar de Omgevingsvisie en dan is een dergelijke procedure ons inziens niet nodig.

Dat gebeurt alleen om toekomstige bezwaren en procedures uit te sluiten, omdat diverse bestaande nota's niet m.e.r.-plichtig waren, wat wel gaat gebeuren onder de Omgevingswet. Deze doelstelling is overigens niet terug te vinden in het startdocument, wat leidt tot onduidelijkheid.

Antwoord

Met de gekozen aanpak wordt aan de wettelijke verplichtingen voldaan.

Vraag : reikwijdte

Geef inzicht in welke beleidsonderdelen aangepast worden en welke ongewijzigd worden opgenomen in de Omgevingsvisie.

Antwoord

De Leefomgevingstoets brengt de kwaliteit van de leefomgeving in beeld op basis van het huidige ongewijzigde beleid. Daarnaast zijn de milieueffecten van de drie beleidsverrijkingen uit de inleiding van deze nota afzonderlijk in beeld gebracht.

Vraag : planning

Wij verwachten overigens dat de eerder genoemde lopende beleidsontwikkelingen hun effect zullen hebben op deze toets. Het lijkt ons optimistisch te verwachten dat deze toets al op 1 oktober 2018 ter inzage kan worden gelegd, terwijl de doorlooptijd meestal 8 maanden of langer is.

Antwoord

De drie beleidsverrijkingen waar deze Leefomgevingstoets mede betrekking op heeft hebben allen een eigen proces doorlopen en deze hebben ondertussen allemaal de status van ontwerp Omgevingsvisie.

2.6 Hoogheemraadschap Delfland

Vraag : reikwijdte

Er zullen nog beleidsrijke onderdelen aan de visie worden toegevoegd, zoals klimaatadaptie en circulaire economie. Hoe worden de wijzigingen te zijner tijd gerelateerd aan deze leefomgevingstoets?

Antwoord

Deze Leefomgevingstoets vormt de basis voor nieuwe beleidsrijke onderwerpen zoals klimaatadaptatie en circulaire economie. Waar nodig zal de provincie een nieuwe m.e.r.-procedure starten voor het specifieke nieuwe beleid.

Vraag : conflicterende thema's

Geef aan in hoeverre thema's conflicterend dan wel ondersteunend aan elkaar zijn. De verwachting is dat dit in het MER zal staan. Er wordt verzocht om dit op te nemen in het beoordelingskader. Aandachtspunt is de voorziene beleidsaanpassingen voor klimaatadaptie en circulaire economie.

Antwoord

De leefomgevingstoets gaat in op de manier waarop beleid kan conflicteren of versterken.

Vraag : beoordelingskader

- Het Hoogheemraadschap Delfland verzoekt tot het aanscherpen van de beoordelingsaspecten, zodanig dat er een oordeel te vellen valt.
- Neem onder klimaatverandering ook op “de kans op inundatie, overlast en schade”
- Neem onder droogte ook op “de kans op overlast en schade”
- Betrek *groen- blauwe netwerken* bij de indicator mogelijkheid tot bewegen en recreatie.
- Betrek bij biodiversiteit buiten NNN het al dan niet toepassen van duurzaam beheer en onderhoudsaanpak.

Antwoord

De door u genoemde onderwerpen zijn betrokken bij de Leefomgevingstoets.

2.7 Waterschap Hollandse Delta

Vraag : communicatie

Wij hebben kennis genomen van het startdocument en hebben op dit moment geen inhoudelijke opmerkingen hierover. Wij worden echter graag op de hoogte gehouden in het vervolg proces en zien uw correspondentie hieromtrent gaarne tegemoet.

Antwoord

Dank voor uw reactie. Wij houden u op de hoogte met betrekking tot het proces van de Leefomgevingstoets en de Omgevingsvisie.

3 Beantwoording reacties overige instanties

3.1 Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland

Vraag : communicatie

Bij de Milieufederatie Zuid-Holland is het beeld ontstaan dat de provincie weinig inspanning heeft gedaan om de partners te betrekken bij het opstellen van de Omgevingsvisie.

Antwoord

Het is vervelend dat dit beeld bij u is ontstaan. Het is onze intentie om zorgvuldig over het proces van de totstandkoming van de Omgevingsvisie te communiceren. De beleidsrijke trajecten hebben daarnaast allen op eigen wijze getracht partners te betrekken.

Vraag : Leefomgevingstoets = m.e.r.-procedure?

De Milieufederatie verzoekt om duidelijker aan te geven dat het om een (plan-)m.e.r.-procedure gaat.

Antwoord

Ja, er is sprake van een plan-m.e.r.-procedure. Wij vermelden dit duidelijk.

Vraag : processtappen

De Milieufederatie verzoekt om in het vervolg van het proces duidelijker aan te geven wat de processtappen zijn, inclusief de verschillende documenten en de status daarvan.

Antwoord

De ambities maken onderdeel uit van de ontwerp Omgevingsvisie. De vervolgstappen richting de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2021 zijn weergegeven in de programmering van het Omgevingsbeleid. Wij zullen duidelijk aangeven wat de processtappen zijn, welke documenten daar bij horen en wat de status is van die documenten.

Vraag : vertrekpunt en ambities

De ambitiesnotitie focust veelal op stedelijke gebieden. De Milieufederatie Zuid-Holland vindt dit opmerkelijk gezien de belangrijke rol van de provincie bij aspecten landschap, bodemdaling en waterkwaliteit, want deze spelen voornamelijk in het buitengebied. De provincie heeft een belangrijke rol in het buitengebied tussen de grote steden. De provincie zou ervoor moeten zorgen dat de ruimtelijke kwaliteit hier niet ten koste gaat van de stedelijke belangen en de samenhang tussen stad en platteland versterkt wordt. Dit komt nauwelijks aan bod in de geformuleerde ambities.

Antwoord

We betrekken deze zienswijze bij het vaststellen van de Omgevingsvisie.

Vraag : strijdigheden

Naast het in beeld brengen van eventuele strijdigheden in het beleid is het ook van belang om inzichtelijk te maken hoe keuzes gemaakt gaan worden tussen maatregelen om ambities te halen wanneer deze strijdig zijn. Bijvoorbeeld door middel van het opstellen van een afweegkader. Dit zou in de visie zelf of in een onderliggend document een plek moeten krijgen.

Antwoord

In 2019 wordt aandacht besteed aan de samenhang en integraliteit van het Omgevingsbeleid.

Vraag : reikwijdte

Wij vinden het van belang dat juist de punten waarop er sprake is van beleidswijzigingen nadrukkelijk aan de orde komen in de Leefomgevingstoets en dat de effecten van deze beleidswijzigingen helder inzichtelijk worden gemaakt.

Antwoord

In de Leefomgevingstoets zijn voor alle indicatoren de effecten van de drie beleidsverrijkingen weergegeven ten opzichte van de situatie bij autonome ontwikkeling 2030.

Vraag : planperiode

In het voorliggende document wordt aangegeven dat in de Omgevingsvisie geen toekomstjaar genoemd zal worden voor het halen van de ambities, maar dat voor de Leefomgevingstoets 2030 gehanteerd zal worden als toekomstjaar. Het zal echter zeer moeizaam zijn om effecten van maatregelen voor het behalen van ambities inzichtelijk te maken als onduidelijk is in welk tempo de ambities behaald dienen te worden.

Antwoord

De Omgevingsvisie beoogt een dynamisch en levend document te zijn. Een vast toekomstjaar is daarbij niet aan de orde.

Vraag : proces

De beoordeling van de milieueffecten vindt plaats door expert judgement. Welke deskundige zitten daarbij aan tafel? Is dit voldoende voor het op te stellen planMER volgens de wet milieubeheer?

Antwoord

Expertsessies is een beproefde methode om op het abstractieniveau van de Leefomgevingstoets uitspraken te doen over de te verwachten milieueffecten.

Vraag: waterkwaliteit

Wij vinden het van belang dat hierbij ook gekeken wordt naar hoe de effecten op waterkwaliteit zich verhouden tot de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

Antwoord

De KRW is meegenomen in de Leefomgevingstoets.

Vraag: luchtkwaliteit

Naast de genoemde stoffen zou ook gekeken moeten worden naar ultrafijnstof. En hoe de verwachte concentraties van de genoemde verschillende stoffen zich verhouden tot de richtlijnen van de WHO.

Antwoord

Op abstractieniveau van de Leefomgevingstoets zijn NO₂, PM₁₀, PM_{2,5} de meest relevante indicatoren voor het duiden van de luchtkwaliteit en de daaraan gerelateerde gezondheidsschade.

Vraag: biodiversiteit buiten NNN

Het is niet alleen van belang om te kijken naar het aantal soorten, maar ook naar de omvang en robuustheid van populaties en de mate waarin populaties met elkaar verbonden zijn.

Antwoord

Bij het opstellen van de Leefomgevingstoets is dit in de onderliggende informatie betrokken.

Vraag: energietransitie

Naast de uitstoot van broeikasgassen is het ook van belang om de effecten ten aanzien van de vastlegging van broeikasgassen inzichtelijk te maken (bijvoorbeeld in natuurgebieden).

Antwoord

In lijn met de klimaatdoelstellingen gaat de Leefomgevingstoets in op de reductie van de uitstoot van broeikasgassen. Inzicht in het vastleggen van broeikasgassen is niet zomaar te geven. Vastlegging van de broeikasgassen maakt om deze redenen nu geen deel uit van de indicator.

Vraag: circulaire economie

Het voorstel is om de effecten ten aanzien van circulaire economie te beoordelen via de 'Kansen op een circulaire economie in de aanleg-, gebruik- en herstelfase'. Wij vinden dit een nogal vaag beoordelingscriterium. Het impliceert dat de circulaire economie iets is dat ons overkomt met een bepaalde mate van waarschijnlijkheid. Terwijl er juist een duidelijke beleidskeuze gemaakt zou moeten worden voor een circulaire economie.

Antwoord

In de leefomgevingstoets zijn milieueffecten beoordeeld op het abstractieniveau van kansen op of risico op een bepaald effecten. Met de beleidsneutrale opzet wordt het bestaand beleid opnieuw vastgesteld. Het lopende traject 'Circulair Zuid-Holland' staat op de programmering voor 2019.

Vraag: duurzame landbouw

Om te kunnen beoordelen wat de stand van zaken zal zijn ten aanzien van de duurzaamheid van de landbouw, is het allereerst van belang om te definiëren wat duurzame landbouw is. Nu wordt biologische landbouw tegenover grondgebonden/intensieve landbouw gezet en het areaal glastuinbouw in kaart gebracht. Daarmee zal volgens ons geen goed beeld ontstaan van de duurzaamheid van de landbouw. Zo hoeft biologische landbouw nog niet per definitie positief uit te pakken voor bepaalde natuurwaarden zoals weidevogels. En kan grondgebonden landbouw ook biologisch zijn. En alleen het areaal glastuinbouw zegt nog niets over de mate van duurzaamheid. Wij adviseren u daarom om uit te gaan van de volgende definitie van natuur inclusieve landbouw: een economisch rendabel landbouwsysteem, dat optimaal beheer van natuurlijke hulpbronnen duurzaam integreert in de bedrijfsvoering, inclusief zorg voor ecologische functies en de biodiversiteit op en om het bedrijf.

Antwoord

Voor het abstractieniveau van de Leefomgevingstoets geeft de indicator (areaal biologische landbouw) nu voldoende informatie. Om meer te kunnen zeggen over duurzame landbouw in het kader van monitoring en beleidsontwikkeling worden meerdere indicatoren benut en zullen wij bovenstaande input meenemen.

Vraag: bereikbaarheid weg, spoor, water en fiets

U stelt voor om de mate van bereikbaarheid in beeld te brengen aan de hand van knelpunten en capaciteit tussen herkomst en bestemming. Dit lijkt ons geen verstandige keuze omdat dit alleen uitgaat van fysieke infrastructuur als middel om bereikbaarheid te versterken. Terwijl bereikbaarheid ook op andere manieren verbeterd kan worden, bijvoorbeeld door slimme ruimtelijke planning (vergroten nabijheid) of digitale verbindingen, verandering in woon- werkpatronen en aanpassing van wet- en regelgeving op dit gebied en vormen van beprijzen zouden als indicator meegenomen moeten worden. Bovendien is bereikbaarheid geen doel op zich, maar een middel om andere doelen te behalen zoals toegang tot banen, onderwijs, natuur- en recreatiegebieden etc.

Antwoord

In de Leefomgevingstoets wordt bereikbaarheid in ruime zin in beeld gebracht. De indicator bereikbaarheid beoogt een indicator te zijn voor de toegang tot onder andere banen, onderwijs en natuur.

3.2 Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ (Zuid-Hollandse GGD-en)

Vraag: proces

De planning van het proces lijkt erg krap. Met een zienswijzeperiode tot en met 30 augustus 2018 en het ter inzage leggen van het ontwerpplan en de MER op 1 oktober 2018. Dit knelt met het doel van de plan-m.e.r.-procedure om te komen tot een integrale afweging met het betrekken van stakeholders.

Antwoord

Hoewel de planning krap is, levert de planMER wel degelijk input voor een integrale afweging bij het opstellen van de Omgevingsvisie. Daarnaast worden stakeholders op diverse manieren betrokken.

Vraag: beleidsneutraal

Hoe verhoudt beleidsneutraal omzetten van bestaand beleid in een Omgevingsvisie zich met het eventueel constateren van tegenstrijdigheden? Als er tegenstrijdigheden worden geconstateerd, zal er een keuze gemaakt moeten worden en daarmee is het beleid niet meer beleidsneutraal.

Antwoord

Bij de samenvoeging zijn geen tegenstrijdigheden in beleid geconstateerd. Dit hangt samen met het abstractieniveau waarop het beleid nu geformuleerd is. De verdere samenhang en integraliteit van het beleid wordt in 2019 nader uitgewerkt.

Vraag: beoordelingskader

- Onduidelijk is of alle relevante aspecten voor gezondheid worden meegenomen en of er voldoende samenhang in zit.
- Besteed aandacht aan gezondheidsbevorderende werking van de fysieke leefomgeving.
- Betrek positieve gezondheid op de inrichting van de fysieke leefomgeving
- Houd rekening met onvoorziene gezondheidsrisico's.
- Hanteer voor gezondheid een integrale in plaats van sectorale benadering, bij voorkeur door het gebruik van kernwaarden in plaats van normen.
- Houd rekening met cumulatieve effecten van gezondheid.

Antwoord

Bij het opstellen van de Leefomgevingstoets is deze onderliggende informatie voor zover beschikbaar betrokken.

Vraag: detailniveau

- Houd rekening met regionale verschillen. Het gemiddelde vult de regionale verschillen uit. Zo kan er op onderdelen achteruitgang plaatsvinden en de verschillen tussen de extremen kunnen groter worden.

Antwoord

Op het abstractieniveau van de Leefomgevingstoets worden deze verschillen inderdaad niet zichtbaar in het Rad van de Leefomgeving. In de onderliggende factsheets is waar relevant en mogelijk het regionale onderscheid wel genoemd.

Vraag : meedenken

GGD biedt aan mee te denken met het verder uitdenken van de criteria voor de leefomgevingstoets.

Antwoord

Voor de beoordelingscriteria op het abstractieniveau van deze Leefomgevingstoets voegt verdere verfijning weinig toe aan de uitkomsten. Wij maken echter graag gebruik van uw aanbod voor het verder vormgeven van indicatoren ten behoeve van de monitoring en de beleidsontwikkeling.

3.3 Luchtwachters

Vraag: gezondheidsaspecten

Koppeling met gezondheidsaspecten moet duidelijker worden verwoord.

Antwoord

Daar waar dit mogelijk is, gelet op het abstractieniveau van de Leefomgevingstoets, is gezondheid meegenomen in de onderbouwing van de criteria.

Vraag: bestaande normen

Het beoordelen van maatregelen uitsluitend op bestaande normen is ons inziens onvoldoende en de ambitie moet derhalve voorzien dat normen en maatregelen te allen tijde moeten worden aangepast aan de nieuwste medische inzichten. Het blootstellen van burgers aan luchtvervuiling moet daarom worden geminimaliseerd in overeenstemming met de al een tiental jaren bestaande aanbevelingen van de World Health Organisation (WHO). In uw Omgevingsvisie ontbreekt deze ambitie evenals het streven naar de toepassing van de advies-waarden van de WHO – in plaats van de huidige EU-waarden - inclusief een uiterste datum waarop deze waarden zouden moeten worden gehaald. Wij vragen u deze ambitie expliciet te maken.

Antwoord

We betrekken deze zienswijze bij het vaststellen van de Omgevingsvisie.

Vraag: expliciteren 'daaraan blootgesteld'

Als beoordelingsaspecten van luchtkwaliteit de concentraties NO₂, PM₁₀, PM_{2,5} en daaraan blootgestelden van belang zijn. Het is ons niet duidelijk wat met de term 'daaraan blootgesteld' wordt bedoeld. Wij vragen u dit beoordelingsaspect expliciet te definiëren, u kunt hierbij denken aan grenzen die de provincie kan stellen aan het maximum aantal bewoners, werkenden of personen verblijvende in gevoelige bestemmingen.

Antwoord

De term daaraan blootgesteld wordt hier gebruikt in algemenere zin: Blootgesteld aan concentraties van NO₂, PM₁₀, PM 2,5.

Vraag: uitbreiden lijst schadelijke stoffen

Wij missen in de reeks NO₂, PM₁₀ en PM_{2,5} andere relevante schadelijke stoffen die in de lucht voorkomen ten gevolge van bijvoorbeeld verkeer en houtstook, zoals NO_x, roetdeeltjes, en het diep in de longen binnendringende ultrafijnstof PM_{0.1}. Wij vragen u de lijst schadelijke stoffen aan te vullen met stoffen die gezondheidseffecten hebben op korte en lange termijn.

Antwoord

Op abstractieniveau van de Leefomgevingstoets zijn NO₂, PM₁₀, PM 2,5 de meest relevante indicatoren voor het duiden van de luchtkwaliteit en de daaraan gerelateerde gezondheidsschade.

Vraag: geur

Gezien het risico van toxiciteit dienen hier ten minste dezelfde maatregelen voor te worden genomen als voor luchtvervuiling (normering, metingen) plus chemische analyse als wel het meenemen van gezondheidsrisico's en deze niet alleen te baseren op een subjectieve beoordeling door en van "geurgehinderden".

Antwoord

Daar waar zich geurproblemen (stank) kunnen voordoen, is dit meegenomen in de Leefomgevingstoets. Voor wat betreft de schadelijkheid van stoffen in de lucht, verwijst ik kortheidshalve naar de eerder, hierboven gegeven reactie daarover.

Vraag: meten van ozon (O3)

In het licht van de waarneembare klimaatsverandering dient ook aandacht te worden geschonken aan het meten van ozon (O3) concentraties in de lucht. Aangezien de kans op ozon weersafhankelijk is, dient in een Omgevingsvisie ook ruimte te worden geschapen voor provinciale maatregelen op dit gebied. Een voorbeeld zou de Franse 'Pic de Pollution'- maatregelen kunnen zijn. Wij verzoeken u een dergelijk beleid als ambitie te stellen en met andere overheden aan te slag te gaan om dit te bereiken.

Antwoord

We betrekken deze zienswijze bij het vaststellen van de Omgevingsvisie.

Vraag: concentraties vervuilde stoffen

Als beoordelingsaspect voor luchtkwaliteit worden concentraties van vervuilde stoffen als maat genomen. Het is onduidelijk of er sprake is van een gemiddelde concentratie per jaar, per dag of per uur.

Zuid Holland kent voor deze vervuiling grote seizoensinvloeden. Stellen van grenzen voor concentraties per maand is voor Zuid Holland relevanter om grenzen voor gezondheidsrisico's aan te duiden en wij verzoeken u dit mee te nemen in uw ambitie.

Antwoord

De leefomgevingstoets beschrijft milieueffecten op basis van trends in de huidige ontwikkelingen van concentraties vervuilde stoffen in het algemeen. Daarbij zijn de mogelijke knelpunten in kaart gebracht. Op het abstractieniveau van de Leefomgevingstoets is een nadere duiding niet relevant. Uw vraag met betrekking tot onze ambitie betrekken we bij het vaststellen van de Omgevingsvisie. Wij zullen dit aspect voor zover mogelijk benutten bij het verder vormgeven van indicatoren ten behoeve van de nadere beleidsontwikkeling en monitoring.

Vraag: luchtkwaliteitsmetingen

De provincie Zuid Holland is momenteel samen met het RIVM bezig met het opzetten van een meetnetwerk (Citizen Science-project) als experimenteel supplement van de dure RIVM-meetstations. De ambitie om luchtkwaliteit intensief te monitoren en bijvoorbeeld de resultaten van dit en soortgelijke meetnetwerken te gebruiken om de luchtkwaliteit te beoordelen ontbreekt.

Wij verzoeken u resultaten van luchtkwaliteitsmetingen een plaats te geven in uw beoordelingsaspecten.

Antwoord

Voor de beoordelingscriteria op het abstractie niveau van deze Leefomgevingstoets voegt verdere verfijning weinig toe aan de uitkomsten. Wij zullen deze metingen voor zover mogelijk benutten bij het verder vormgeven van indicatoren ten behoeve van de monitoring en de beleidsontwikkeling.

Vraag: boven- en ondergrondse energienetten

Het beoordelingsaspect 'omvang van boven- en ondergrondse energienetten': voor de ondergrondse opslag van gas, zoals CO2, waterstof of (bio)gas dient echter niet alleen de bebouwde grond te worden beoordeeld. Wij zijn van mening dat de veiligheidszone in geval van calamiteit, waarbij de ondergrondse gasen vrijkomen, ook belangrijk is. Wij verzoeken u ook het ruimtebeslag voor een veiligheidszone expliciet te maken in uw beoordelingsaspect.

Antwoord

Voor de beoordelingscriteria op het abstractieniveau van deze Leefomgevingstoets voegt verdere verfijning met ruimtebeslag voor een veiligheidszone weinig toe aan de uitkomsten. Wij zullen dit aspect voor zover mogelijk benutten bij het verder vormgeven van indicatoren ten behoeve van de nadere beleidsontwikkeling en monitoring.

Vraag: milieugebruiksruimte mainports

Bij het plannen van mainports, grote stedelijke ontwikkelingen en uitbreidingen dient niet alleen de gebruiksruimte van deze ontwikkelingen te worden beoordeeld, maar ook de effecten op de

infrastructuur die ervoor dient om de mainport etc. bereikbaar te houden. Wij verzoeken u de milieugebruiksruimte van de infrastructuur in de provincie expliciet te maken in genoemde beoordelingsaspect.

Antwoord

Voor zover relevant op het abstractieniveau van de Leefomgevingstoets is dit meegenomen in de beoordelingscriteria. Bij nieuwe beleidsontwikkeling of nadere uitwerking zal hier aandacht aan worden geschonken.

3.4 De Veiligheidsregio's Haaglanden, Hollands-Midden, Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid

Vraag : integraliteit

Fysieke veiligheid is een van de belangrijkste pijlers voor de kwaliteit van fysieke leefomgeving. Een fysiek veilige leefomgeving omvat o.i. meer dan alleen 'externe veiligheid'. Integraal met omgevingsvraagstukken omgaan vergt een integrale ambitie en daardoor een duiding van een provinciaal belang op een veilige leefomgeving. Het duiden van de aanwezige en toekomstige risico's en de effecten ervan, alsmede de representatie hiervan in de Provinciale Risicokaart en/of in de toekomst het Digitaal Stelsel Omgevingsrecht, is van belang om ervoor te zorgen dat er bewuste keuzes kunnen worden gemaakt, waarbij er een weging tussen het benutten en beschermen van de omgeving plaatsvindt.

Antwoord

Dit punt is zeker relevant en betrekken wij bij de verdere beleidsontwikkeling. Voor de indicatoren die nu benut worden in het kader van de Leefomgevingstoets heeft dit echter nog geen consequentie.

Vraag : kernwaarden Veiligheidsregio's

Teneinde dit vraagstuk te operationaliseren voor de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio's, hebben wij hiervoor 'Kernwaarden Veiligheidsregio's' ontwikkeld. Eén van deze kernwaarden betreft de ontwerpprincipes voor de inrichting van een veilige leefomgeving. Deze algemene principes zouden al op provinciaal niveau meegenomen moeten worden in de afweging van de effecten en beoordeling van de verschillende beleidsopties. Het gaat om het bewust en bekwaam aanvaarden van risico's door bevoegde gezagen en waar mogelijk het verbeteren van de fysieke veiligheid van de burger, door het stapsgewijs toepassen van de ontwerpprincipes. Hiermee wordt overigens mede invulling gegeven aan het provinciaal belang op het gebied van veiligheid:

- 1) In het bestaande beleid, indien er bij de risicobeoordelingen op zowel ruimtelijk als milieugebieden reeds een provinciaal belang is;
- 2) Gegeven de maatschappelijke doelstellingen van de omgevingswet, zal het 'oude' provinciaal belang van externe veiligheid in een bredere context moeten worden beschouwd;
- 3) Dat de transitie van externe veiligheid naar omgevingsveiligheid een onderwerp is wat per definitie niet beleidsneutraal bezien dient te worden;
- 4) Gegeven de bovenstaande zienswijze zal er een andere invulling gegeven moeten worden aan de portefeuille veiligheid binnen gedeputeerde staten;
- 5) Er is sprake van een expliciet provinciaal belang en deze is mede bepalend voor interventiemogelijkheden door de provincie, gegeven de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het college van gedeputeerde staten, de Commissaris van de Koning (zowel als voorzitter van GS alsmede vanuit zijn ambtsinstructie).

Kortom, wij zien de provincie als een belangrijke stakeholder ter voorkoming en beperking van de gevolgen van rampen en crises (in de leefomgeving), m.n. waar de gevolgen van meer dan plaatselijke en/of regionale aard kunnen zijn, alsmede om (in de leefomgeving) effectief optreden van hulpverleningsdiensten mogelijk te maken.

Antwoord

De verdere samenhang en integraliteit van het beleid wordt in 2019 nader uitgewerkt daarbij zullen wij deze zienswijze betrekken.

Vraag: aandacht voor veiligheid

In de Ambitienotitie missen de veiligheidsregio's de aandacht voor het onderwerp 'veiligheid'. Het wordt welgeteld twee keer genoemd: één keer in het voorwoord en één keer specifiek over de veiligheidsrisico's van goederenvervoer. Naar ons inzicht en opdracht heeft veiligheid juist raakvlakken met alle zes beleidsambities. In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is veiligheid wel expliciet opgenomen. Het zou ons dan ook verbazen, dat terwijl veiligheid in de visievorming zowel op nationaal als lokaal niveau een integraal aspect is wat meegewogen wordt, dat dit op provinciaal niveau in Zuid-Holland nauwelijks het geval is.

Kortom: beoordeel het aspect veiligheid integraal! Op nationaal en lokaal niveau gebeurt dit wel, maar

waarom in de visie provincie Zuid-Holland niet?

Antwoord

De verdere samenhang en integraliteit van het beleid wordt in 2019 nader uitgewerkt daarbij zullen wij deze zienswijze betrekken.

Vraag: begrippenkader Omgevingswet

Sluit aan bij het begrippenkader uit de omgevingswet en sluit aan bij de doelen 1) een veilige en gezonde leefomgeving en 2) een goede balans tussen het benutten en beschermen van deze leefomgeving,

Antwoord

De verdere samenhang en integraliteit van het beleid wordt in 2019 nader uitgewerkt daarbij zullen wij deze zienswijze betrekken.

Vraag : integraliteit

Concluderend, een Zuid-Hollandse veilige fysieke leefomgeving raakt alle beleidsambities van de provincie. Bezien langs de lat van de kernwaarden van de veiligheidsregio's hebben velen betrekking op de ambities. Je kunt veiligheid beschouwen als een satéprikker, wat te meer een integrale benadering van veiligheid vraagt bij de uitwerking van de ambities. Mocht dit niet mogelijk zijn, dan is het wenselijk dat de provincie expliciet aangeeft dat het huidige instrumentarium door de sectorale insteek ontoereikend is voor een integrale beoordeling van de Provinciale Omgevingsvisie en afgeleide producten.

Antwoord

De Leefomgevingstoets en de Omgevingsvisie zijn gebaseerd op de informatie over risico's zoals nu beschikbaar. In het kader van verdere beleidsontwikkeling zal deze zienswijze worden betrokken.

Vraag: kernwaarden

De kernwaarden voor een Veilige fysieke leefomgeving zijn voor de veiligheidsregio's richtinggevend voor de wijze waarop zij deze bijdrage leveren. Daarom hechten de veiligheidsregio's er belang aan dat in het plan-MER naar de kernwaarden voor een veilige fysieke leefomgeving wordt verwezen en dat zij in lijn met de NOVI een plek krijgen in de Omgevingsvisie Zuid Holland.

Antwoord

Zie schema hieronder.

Overzicht Kernwaarden Veiligheidsregio's

Kernwaarden Veiligheidsregio's	
Wettelijk kader (missie)	Het voorkomen, beperken en bestrijden van branden, rampen en crises.
Visie	Een duurzaam veilige fysieke leefomgeving
Doelen (waarden)	Veilige bouwwerken en omgeving Een zelfredzame en samenredzame samenleving Beschermen van (zeer) kwetsbare groepen Effectieve hulpverlening Continuïteit van de samenleving (waaronder zorgcontinuïteit en vitale infrastructuur)
Kernwaarden (waardes)	1. De kwaliteit van de leefomgeving wordt mede bepaald door (fysieke) veiligheid 2. Samen werken aan een veilige fysieke leefomgeving 3. De leefomgeving wordt mede vormgegeven volgens de ontwerpprincipes voor veiligheid: <ul style="list-style-type: none"> a) Voorkomen of beperking van risico's vergroot de veiligheid b) Afstand tot de risico's vergroot de veiligheid c) Bouwwerken en omgeving bieden bescherming d) Bouwwerken en gebieden zijn snel en veilig te verlaten e) De omgeving maakt snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk f) Mensen krijgen bij crisis passende medische zorg 4. Mensen zijn bekend met risico's en weten hoe te handelen

Antwoord

De Leefomgevingstoets en de Omgevingsvisie zijn gebaseerd op de informatie over risico's zoals nu beschikbaar. In het kader van verdere beleidsontwikkeling en bij het behandelen van de Omgevingsvisie zal deze zienswijze worden betrokken.

Vraag: Integrale aanpak

Als Veiligheidsregio zijn we graag vroeg betrokken bij deze integrale aanpak, zodat we niet reactief hoeven te reageren op het moment op de Omgevingsvisie, zodat kunnen we proactief een bijdrage kunnen leveren op de veiligheidsaspecten die bij de ambities horen.

Graag brengen wij onze kennis en expertise in bij het vervolgtraject voor het opstellen van de Omgevingsvisie van de provincie Zuid-Holland.

Antwoord

Dank voor uw aanbod wij maken daar graag gebruik van in de vervolgfase.

Bijlage 1 - samenvatting zienswijze

		Proces en Procedures	Beleidsaspecten	Bodem	Biodiversiteit	Detailhandel	Economische transitie	Energie transitie	Externe veiligheid	Geluid	Gezondheid / leefbaarheid	Landbouw / eco transitie	Natuur effect	Samenwerking	Verstedelijkingsopgave	Waterbelang
1	Luchtwachters									1						
2	Maassluis	1		1					1							
3	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed	1	1		1	1		1		1			1	1		
4	Gemeente Den Haag									1						
5	Gemeente Bodegraven-Reeuwijk										1	1				
6	Natuur en Milieufederatie	1		1		1	1			1	1					1
7	Dienst gezondheid en jeugd	1								1						
8	Gemeente Schiedam	1														
9	Hoogheemraadschap van Delftland	1		1						1						1
10	De Veiligheidsregio's Haaglanden, Hollands- Midden, Rotterdam- Rijnmond en Zuid- Holland Zuid						1	1	1							
11	Waterschap Hollandse Delta	1											1			